

Телеком Србија

Предузеће за телекомуникације а.д.

Београд, Таковска бр. 2.

ДЕЛОВОДНИ БРОЈ: 372513/1 - 2024

ДАТУМ: 21.08.2024.

ИНТЕРНИ БРОЈ: 10-18033-2024

БРОЈ ИЗ ЛКРМ:

КАБИНЕТ ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА

Република Србија
Регулаторно тело за електронске
комуникације и поштанске услуге
Београд

БРОЈ: 002247332 2024-009

ДАТУМ: 23.08.2024

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

РЕГУЛАТОРНО ТЕЛО
ЗА ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ И ПОШТАНСКЕ УСЛУГЕ

ПАК 106306 11103 Београд
Палмотићева бр.2

ПРЕДМЕТ: Достављање коментара на Нацрт методологије за спровођење теста економске репликације („ERT“)

Дана 24. јула 2024. године Регулаторно тело за електронске комуникације и поштанске услуге (у даљем тексту: Регулатор) на званичној Интернет страници објавио је позив стручној и широј јавности, да у оквиру јавних консултација изнесе своја мишљења на Нацрт методологије за спровођење теста економске репликације („ERT“) (у даљем тексту: Нацрт методологије). У складу са наведеним позивом, Предузеће за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. Београд, (у даљем тексту: Телеком Србија), благовремено износи следеће коментаре:

Начелне примедбе

Потребно је извршити следећа појашњења и прецизирања у вези примене Нацрта методологије:

- Појашњење и тумачење примене Нацрта методологије за спровођење „margin squeeze“ теста код утврђивања цена услуга или пакета услуга и Нацрта методологије за EPT (у којим случајевима и за које намене ће се примењивати наведене Методологије), имајући у виду следећи део текста у Уводу, у оквиру Нацрта методологије за ERT:

„Овај документ представља методолошки оквир модела за спровођење специфичног секторског теста економске репликације („economic replicability test“ – ERT), помоћу којег Регулатор, на основу надлежности из члана 58. Закона, може направити процену комерцијалне одрживости посебно за сваку приступну тачку. Овај модел даје основ за одређивање разделне тачке приступа мрежи, на којој се привредном субјекту – подносиоцу захтева омогућава комерцијална одрживост.“

Ако нема преклапања у примени наведених Методологија, потребна су додатна следећа појашњења у вези практичне примене ERT теста:

1. како се навод на страни 3 „Тест економске репликације се спроводи на нивоу појединачних услуга и пакета услуга“, тумачи и практично примењује, с обзиром да је у Уводу наведено да ERT модел даје основ за одређивање разделне тачке приступа мрежи,

2. на који начин ће се практично, ефикасно и поуздано спроводити тест имајући у виду неизвесност о учесталости подношења захтева, броју поднетих захтева, доступност, проверљивост и транспарентност података за тестирање (које доставља подносилац захтева за приступ разделној тачки, који не подлеже обавези примене трошковног рачуноводства нити регулаторној ревизији),
3. шта је критеријум за одређивање скупа услуга и које услуге потенцијално могу бити предмет ERT модела, с обзиром да је у питању подносилац захтева за приступ разделној тачки, који до тренутка приступа не нуди услуге,
4. колико често ће се ажурирати ERT модел односно спроводити тестови и шта је услов за покретање истог. У ком року ће оператори бити у обавези да доставе релевантне и ажурне податке за потребе модела? Да ли се рокови усклађују са роковима за одговор на захтев за приступну тачку?
5. да ли ће Регулатор обезбедити доступност модела свим операторима, како би оператори интерно могли да спроводе тест, а у складу са праксом других европских регулатора (нпр. у Словенији). Омогућавањем увида у модел и доступност истог, даје се могућност операторима да самостално спроводе ERT тест, чиме би се минимизирала вероватноћа неуспеха приликом тестирања од стране Регулатора. На тај начин би се операторима пружио одређени степен сигурности за позитиван исход будућег ERT теста спроведеног од стране Регулатора. Напомињемо, да СМП оператори већ деценију уназад, у складу са правилником који регулише примену трошковног принципа, прорачунавају трошковни модел, имају развијене системе и алат за прорачун истих, што може бити основа за ERT модел.
6. У документу није дефинисано како се одређује корективни коефицијент к нити који параметри се користе за одређивање истог? Да ли ће бити јединствени за све подносиоце захтева?

Додатно, како се врши прилагођавање трошкова имаоца права обиму и ефикасности подносиоца захтева? На који начин подносилац захтева доказује немогућност да реплицира мрежу до крајњег корисника (да мрежу не може поставити на најефикаснији могући начин)? Приликом подношења захтева за приступ разделној тачки, да ли се прво спроводи процена техничке репликације па након тога процена економске репликације (на коју се примењује ERT)?

Релевантне одредбе:

Увод став 3.

„Овај модел даје основ за одређивање разделне тачке приступа мрежи, на којој се привредном субјекту – подносиоцу захтева омогућава комерцијална одрживост.“

На основу наведеног става привредном субјекту који је поднео захтев се омогућава комерцијална одрживост, одређује се разделна тачка приступа, на начин да ако тачка приступа која је ближе кориснику не задовољава овај захтев, одређује се разделна тачка приступа мрежи даље од корисника (на начин да подносилац може са те тачке да покрије више корисника и са друге стране, мање гради своју мрежу). Овакав метод подразумева више ERT тестова по могућим тачкама приступа.

Сходно изнетом, указујемо на члан 5. Нацрта правилника о условима приступа до прве или након прве разделне тачке и начину расподеле трошкова (у даљем тексту: Нацрт правилника):

„Члан 5.

Имаоца права је у обавези да Регулатору достави податке о географској локацији разделне тачке (географске координате) и адресу зграда које су повезане на ту разделну тачку.“;

У вези са наведеном одредбом, потребно је прецизирати да ли оператор доставља потенцијалне разделне тачке, па се врши ERT тест уколико неко затражи приступ, а тек онда се одређује права разделна тачка за тог подносиоца захтева? Конкретно, на слици 1. Нацрта методологије потребно је разјаснити да ли оператор треба да да све три назначене тачке, а онда кад се неко јави за приступ, преко ERT теста се одређује која је одговарајућа разделна тачка? Предлажемо да се прецизира како је замишљен процес, имајући у виду и будуће обавезе из напред наведеног Нацрта правилника.

Увод, став 4.

„У овом документу су описана начела и приступи одабрани у оквиру модела који ће омогућити процену економске репликације, док ће могућност техничке репликације бити оцењивана посебно, од стране Регулатора. У случају немогућности економске и/или техничке репликације, постоје услови за одређивање обавеза из члана 58. Закона.“

Предлажемо да се дефинише на који начин Регулатор оцењује могућност техничке репликације (саме изградње мреже до корисника), с обзиром да је наведено изостало а та оцена је важан предуслов за примену обавеза из члана 58. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 35/24).

Тачка 3.3. став 3.

„У оквиру модела ће се користити метод праволинијске амортизације. Подаци о капиталним и оперативним трошковима ће се прикупљати од имаоца права и бити прилагођени обиму и ефикасности подносиоца захтева, и у те податке ће бити укључени и трошкови амортизације, а праволинијски метод амортизације се користи као рачуноводствени метод код свих привредних субјеката на тржишту.“

Потребно је прецизирати на који начин ће подаци прикупљени од имаоца права бити прилагођени обиму и ефикасности подносиоца захтева.

Тачка 3.5.

„С обзиром на чињеницу да се на тржишту Републике Србије крајње цене исте услуге не разликују у зависности од локације, неће се приступати изради посебних модела за појединачне географске сегменте. Међутим, при обрачуна трошкова сопствене мреже подносиоца захтева, може бити узета у обзир диференцијација параметара за различите географске сегменте, као што су градска, приградска и сеоска насеља, уколико се за тим укаже потреба, узимањем у обзир критеријума као што су дужина „backhaul“ сегмента, број претплата, пенетрација мреже, и слично.“

Иако се цене услуга не разликују у зависности од локације, како је наведено у предметној тачки Нацрта методологије истичемо да се трошкови изградње мреже итекако разликују. С тим у вези наглашавмо да се за трошкове сопствене мреже имаоца права мора узети у обзир географска сегментација. Високи трошкови изградње у руралу су и један од разлога зашто многи оператори никад неће имати географску покривеност руралних подручја, због великих трошкова изградње у односу на мале потенцијалне приходе од продаје сервиса. Цена изградње не зависи само од дужине „backhaul“ сегмента, већ и од разуђене топологије саме приступне мреже, с обзиром да према руралнијим подручјима мањи број корисника распоређен је на већој површини, нема кабловске канализације, цеви, и самим тим трошкови изградње се повећавају.

Тачка 4.2.1. став 6.

„Уколико накнаде нису одређене стандардном понудом, на пример, у случајевима када се разделна тачка не налази на ИП нивоу, или када ималац права није дужан да објави стандардну понуду, ималац права доставља предвиђени износ накнаде који ће се користити у оквиру ERT теста. Уколико ималац права не достави предвиђени износ накнаде, Регулатор

одређује максималну накнаду коју исти може наплатити коришћењем формуле наведене у Поглављу 5.2.“

За приступ до прве и након прве разделне тачке накнаде нису одређене кроз Стандардну понуду. Да ли то значи да ималац права треба да рачуна предвиђени износ накнаде за различите разделне тачке које Регулатор тестира ERT тестом у односу на захтев одређеног подносиоца захтева? Потребно је прецизирати.

Тачка 4.2.3. став 5.

„VIP – пондерисани просечни месечни велепродајни трошак приступа мрежи.“

У вези наведеног VIP потребно је прецизирати како се пондерише

Тачка 4.3. ст. 10. и 11.

„Да бисмо пондерисани просечни месечни трошак сопствене мреже прилагодили једнако ефикасном привредном субјекту, потребно је да исти помножимо са корективним коефицијентом, по следећем:“

„Корективни коефицијент за прилагођавање трошкова имаоца права нивоу једнако ефикасног привредног субјекта, односно подносиоца захтева, заснива се на економији обима и претпоставља узимање у обзир различитих удела подносиоца захтева у укупном промету на тржишту, а ослањајући се на интерпретацију историјских података објављених од стране Регулатора.“

Пондерисани просечни месечни трошак сопствене мреже одређује се формулом на основу пондерисаног просечног трошка имаоца капитала, за који није дефинисано како се пондерише. А онда се на пондерисани просечни месечни трошак сопствене мреже примењује корективни коефицијент за који опет (став 11) није прецизно дефинисано како узима у обзир различите уделе подносиоца захтева у укупном промету на тржишту (какве уделе пре свега?) и како се ослања на интерпретацију историјских података. Није јасно дефинисано како ће се рачунати корективни фактор, а он директно утиче на износ накнаде. Исти коментар на последњи став тачке 4.4 (корективни фактор).

Сходно наведеном предлажемо да се изврши прецизирање.

С поштовањем,

ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОР

Владимир Лучић